

VIMBODÍ EN EL 1739: ECONOMIA I SOCIETAT SEGONS LA DOCUMENTACIÓ DEL REIAL CADASTRE

Josep Mª PORTA I BALANYÀ

Amb el present article, basat en la documentació cadastral, i seguint la metodologia ja emprada en d'altres ocasions (1), intentarem avançar un graó en el coneixement de la història de la Conca

(1) Vegeu la nostra tesi de llicenciatura: *La vila de Montblanc: agricultura, urbanisme i societat segons el cadastre de 1731*, Dpt. d'Història Moderna a Tarragona, setembre de 1981; i els nostres treballs: *La població, la societat i la riquesa de Vilaverd en el segon quart del segle XVIII (1.ª)* a "Aplec de Treballs n.º 2", pp. 51-67; i *L'Agricultura i la propietat agrària de Vilaverd en el segon quart del segle XVIII (2.ª)* a "Aplec de Treballs n.º 3", pp. 278-309; i de LL. NAVARRO MIRALLES, *Un "llibre de Repartiment" del Real Catastro. Vilallonga (Corregimiento de Tarragona), 1726* a "Quaderns d'Història Tarraconense", II, Tarragona, 1980, pp. 99-128; id., *Altafulla a través de su catastro de 1757* a "Estudis Altafullenes n.º 5", Centre d'Estudis d'Altafulla, 1981, pp. 27-63.

Sobre la documentació cadastral també es pot consultar: J. MERCADER I RIBA, *Felip V i Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1968; id., *L'establiment del Reial Cadastre i la seva fonamentació econòmica i social* a "Miscel·lània Fontserè", Barcelona, 1961, pp. 295-303; i J. NADAL I FARRERAS, *Una font important per a la història econòmica de Catalunya: el Reial Cadastre (1715-1845)* a "Homenaje a Juan Reglá", València, 1975, pp. 202-222; etc. Per a ampliar bibliografia sobre aquest tema, vegeu el nostre treball, *L'agricultura... Op. Cit.*, p. 280, nota 2.

Per a obtenir una visió de conjunt del Corregiment de Tarragona, vegeu DEPARTAMENTO DE HISTORIA MODERNA en Tarragona, *Aproximación a un estudio de la agricultura del corregimiento de Tarragona en la primera mitad del siglo XVIII, a través del Real Catastro* a "Actas del Coloquio Franco-español de Historia Agraria", Universidad Complutense y Casa de Velázquez, Madrid, 1981; id., *Datos para un estudio urbano -y riqueza- en el corregimiento de Tarragona en la primera mitad del siglo XVIII* a "Actas del II Coloquio de Historia Económica de España", "Asociación de Historia Económica", Universidad Autónoma, Alcalá de Henares, 1981.

de Barberà, en aquest cas de Vimbodí, en el segle XVIII, i més concretament en el segon quart de dit segle.

El cadastre utilitzat o *Llibre de Repartiment al por menor* està dipositat a l'Arxiu Municipal de Vimbodí (2). Consta de 23 folis, tots en molt bon estat. Es divideix en diversos capítols, on es fa una descripció detallada de les terres, del *personal* o caps de família, de les cases, dels tipus de ramaderia, de les activitats industrials i de les rendes que percebien. Fou confeccionat l'any 1739, sota la supervisió del batlle i dels regidors de la Vila. La quota impositiva que va fixar el govern filipista s'elevava a 11.522 rals (3).

POBLACIÓ I PROPIETAT

Actualment Vimbodí forma part de la Conca de Barberà, però en el segle XVIII a diferència de la majoria dels pobles, almenys els de la Conca estricta, no estava integrat en el Partit de Montblanc —dins el Corregiment de Tarragona—, sinó que s'alegia al Corregiment de Lleida.

En el Cens *Cathaluña numerada en sos termes, en sas casas y personas* (1716) es descriu el terme de la següent manera: "Te de llargaria tres quarts, de ampla dos, y de rodaria dos horas: afronta a llevant ab Espluga de Francolí, a mitgdia ab Poblet, a ponent ab Terres y Vallclara, i a tremontana ab Espluga dita: té 80 casas y 308 personas" (4). A partir d'aquest moment Vimbodí anirà augmentant de població constantment, fins arribar al 1787, que comptarà amb 1.227 habitants (5). És a dir, l'índex de creixement serà d'un 398%,

(2) A.M.V., Lligall 7.

(3) Com veurem més endavant —supra, nota 70—, aquesta quantitat no es va arribar a recollir. Les dificultats pel cobrament foren nombroses, sobretot fins l'any 1726, E. ESCARTIN, *El catastro catalán: teoría y realidad* a "Pedralbes, Revista d'Història Moderna", Barcelona, 1981, pp. 256-259; A. MATHILA TASCÓN, *La única contribución y el catastro de Ensenada* a "Servicio de Estudios de la Inspección General del Ministerio de Hacienda", Madrid, 1977, pp. 34-36; i J. NADAL, *Op. Cit.*, pp. 215-216.

(4) J. IGLESIES, *Estadísticas de población de Catalunya, el primer vicenni del segle XVIII*, Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona, 1974, vol. Ier, pp. 266. Aquest Cens correspon a 1719, però segons Iglésies s'hauria de datar en 1716, pp. 16-17 i 103.

(5) J. IGLESIES, *El Cens del Comte Floridablanca. 1787 (part Catalunya)*, Introducció, edició i índex de..., Fund. S. Vives i Casajuana, Barcelona, 1969, vol. I, p. 138. Vegeu també A. BERGADÀ, *Vimbodí. Estudi històric, sociològic i religiós*, Parròquia de Vimbodí, 1978, pp. 103-104.

un dels més elevats de les poblacions de la Conca (6). Per a aconseguir aquest gran augment era necessari una infraestructura econòmica, que en el 1739 encara no tenia, però que ja s'entreveia.

Segons el cadastre, en el 1739, hi havien 74 veïns o contribuents directes sotmesos a la variant del personal. A més, però, també n'hem comptabilitzat trenta-tres que no hi contribuïen; vint-i-dos dels quals n'estaven exempts —18 vídues, 3 eclesiàstics i un doctor en medicina (7)— i els restants eren tren pagesos, dos jornalers i sis individus, l'ofici dels quals desconcixem. Aquests últims potser encara no havien constituït una família o eren majors de 60 anys (8). Salvant les esmentades dificultats podríem avançar que el nombre d'habitants es situaria entre els 320 i 350 (9). En conseqüència, una vegada superats els efectes de la Guerra de Successió, Vimbodí ja tindria la base demogràfica necessària per a aconseguir el desenvolupament al llarg d'aquest segle.

Els veïns sotmesos a la variant del *personal* eren de dos tipus: uns aportaven 45 rals i els altres 25, segons fossin pagesos o artesans, o tenint en compte la seva posició econòmica (10). La majoria,

(6) P. VILAR, *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, Edicions 62, Barcelona, 1975, vol. III, pp. 157-158. Segons l'esmentat autor l'índex de creixement serà d'un 254,1. Sobre el mateix tema, vegeu també J. PORTA I BALANYA, *Una aproximació a la població de Montblanc: estat de la qüestió (s. XIV, XV, XVI i XVIII)* a "I.º Col·loqui d'Història del Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat", I.E.T. Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1979, pp. 41-47.

(7) J. MERCADER, *Felip V... Op. Cit.*, pp. 170-172 i 299. I també P. MOLAS, *Los gremios barceloneses en el siglo XVIII*, Confederación Española de Cajas de Ahorro, Madrid, 1970, pp. 147-151.

(8) J. MERCADER, *L'establiment del Reial Cadastre...*, *Op. Cit.*, p. 301. Com a nota curiosa el cadastre ens informa de l'edat de tots els contribuents, menys de tres. No es compleix la regla que els majors de 60 anys quedessin exclosos del pagament del personal, ja que tots els individus amb edats superiors als seixanta també cotitzen. Per agrupacions, l'edat dels contribuents era com segueix: un amb 23 anys (el 1,35% del total), tretze 31-40 (el 17,56%), setze entre 41-50 (el 21,63%), vint-i-vuit entre 51-60 (el 37,83%), nou entre 61-70 (el 12,16%), tres entre els 71-80 (el 4,06%); i finalment, el d'edat més avançada, amb 83 anys. Vegeu Apèndix II-A.

(9) Per a la Conca de Barberà, Iglésies dona un coeficient de 3,9 habitants per veí. Per tant, si considerem, que les 18 vídues, els 3 eclesiàstics i els 8 individus d'ofici desconegut, no havien format una família, el nombre d'habitants seria de 322. Però podria ser que aquests últims ja haguessin constituït una llar. llavors la xifra s'elevaria com a màxima a 357 ànimes. J. IGLÉSIES, *Estadístiques de població...* *Op. Cit.*, pp. 1117-1119.

(10) L'impost personal gravava fonamentalment l'estat pla, en quedaven exclosos els nobles, les vídues, menors de 15 anys i majors de 60... Vegeu supra, notes 7 i 8. En el 1735 l'Intendent Sartine regularitzà l'impost; el seu cobrament es realitzaria "tatxant als caps de família o mestres de qualsevol art a raó de 45 rals d'ardits l'any, i els jornalers o fills de plebeus majors de 15, a 25". J. MERCADER, *Felip ... Op. Cit.*, p. 183.

el 92%, s'integrava en el primer grup, percentatge molt notori, que ja ens deixa entreveure una població bastant equilibrada (11).

Junt amb els caps de família, també es controlaven els individus que depenien econòmicament d'ells: germans, gendres, fills... Per cadascú es cotitzava 25 rals. En conjunt, equivalien al 21,4% dels contribuents directes (12).

L'impost personal s'elevava a 4.085 rals, quantitat que representa quasi la meitat de tot el recaptat per l'impost borbònic. Aquest alt percentatge no és tan sols característic de Vimbodí, car es repeteix en moltes poblacions del segle XVIII (13).

Quadre nº 1 PERSONAL

Personal	Nº	Contribució		% sobre total
		Rals	%	
Contribuent	74	3210	78,58	
Germà	2	50	1,23	
Gendre	6	150	3,67	
Fill	21	675	16,52	
Total	103	4085	100	44,8
Mitjana		39,66		

El cadastre quasi mai s'oblida d'indicar la professió del contribuent o del propietari d'algun concepte. Mercès a aquesta indicació podem conèixer la configuració professional de les diferents localitats. L'estructura de Vimbodí era molt senzilla, tota l'economia girava entorn de l'agricultura, amb una escassa activitat industrial, i uns

(11) Del total de 74 contribuents directes, 68 abonaven 45 rals; i els 6 restants ho feien amb 25. Aquests últims eren quatre jornalers, un pagès i un pagès-jornaler.

(12) Tots estaven relacionats amb contribuents que participaven amb 45 rals. En cada cas havia un sol individu per família, llevat de quatre veïns que tenien dos fills, i un que en tenia tres.

(13) Tal era el cas de Montblanc, Vilaverd, Vilallonga, Altafulla, Maspujols, etc. Vegeu els nostres treballs, *La vila de Montblanc... Op. Cit.*, II, p. 707; i *La població... Op. Cit.*, pp. 55-58; i LL. NAVARRO, *Altafulla... Op. Cit.*, p. 29; *Un "llibre de Repartiment"... Op. Cit.*, pp. 101-102; *Id.*, *Maspujols, corregimiento de Tarragona, según el catastro de 1732 a "Universitas Tarraconensis"* IV, Facultat de Filosofia i Lletres, Divisió Geografia i Història, Tarragona, 1981-82, p. 211.

pocs menestrals que no abastirien les necessitats primordials de la població (14).

Més de la meitat dels contribuents eren pagesos, que controlaven la major part de les terres conreades, amb una aportació en conjunt del 77%. Dins del sector primari també podem incloure els dos pagesos-jornalers, un pastor, nou jornalers, tots amb una minsa propietat agrícola, i de baix rendiment; i finalment vuit individus d'ofici desconegut que no posseïen cap parcel·la. Aquests últims, junt amb els jornalers, els integrem en el sector agrícola, car suposem que es dedicarien preferentment a les feines del camp ja que era l'activitat fonamental de Vimbodí, i també de moltes poblacions en l'Antic Règim. En conjunt significarien el 73% de la població, amb un pagament que s'elevaria al 85% de la quantitat aportada pels vimbodinecs.

Complementarien el quadre professional set menestrals, que resultarien del tot insuficients pel seu nombre reduït, i també perquè hi trobem a faltar molts oficis imprescindibles, com espadenyers, sastres, ferrers, calceters,... (15). El seu nombre equival al 6,5%, i la vàlua econòmica és escassa, no arriba al 10%. Tots els menestrals dominaven alguna peça de terra, per tant, no viurien exclusivament del seu treball professional, sinó que conrearrien o farien conrear dites terres (16).

Finalment, manquen els elements privilegiats o no actius econòmicament, que no estaven sotmesos al *personal*. Representen el 20% de la població, amb un pagament del 7%. Són el Doctor en medicina, els tres eclesiàstics i les divuit vídues (17). Tots regenten

(14) Igual succeïa a Montblanc i a Vilaverd. Vegeu supra, nota anterior; i J. M.ª PORTA, *Aproximació a les activitats econòmiques de la vila de Montblanc en el segon quart del segle XVIII* a "Espitllera. Revista d'informació montblanquina" n.º 5, Montblanc, maig de 1982, pp. 24-25.

(15) Malgrat tot, aquesta absència d'especialització és corrent en d'altres poblacions del Principat. J. NADAL, *La introducció del Catastro en Girona. Contribució al estudi del règim fiscal de Catalunya en tiempos de Felipe V* a "Publicaciones de la Cátedra de Historia General de España", Barcelona, 1971, p. 98-99. De tota manera, l'estructura socio-professional, en relació amb l'any 1721, no havia canviat massa. En aquesta data hi havia: "1 doctor en medicina, 1 cirurgià, 1 sastre, 1 sabater, 1 teixidor de lli, 1 albaiter, 1 mestre de cases, 1 ferrer, 58 pagesos llauradors, 11 jornalers pagesos, i 7 pobres de solemnitat". A. BERGADA, *Op. Cit.*, p. 131.

(16) Així doncs, en realitat serien "menestrals-pagesos". Sobre el tema, vegeu J. MERCADER, *Una visió pesimista de la economia catalana després de la Guerra de Sucesió* a "Estudios de Historia Moderna" Barcelona, 1955, pp. 417-419; i S. ROVIRA, *Los comerciantes de Altafulla (segunda mitad del siglo XVIII)* a "Estudis Altafullencs n.º 2", Centre d'Estudis d'Altafulla, 1978, pp. 29-30. Vegeu també Apèndix II-A.

(17) Vegeu supra, notes 7, 8 i 10.

diversos jornals de terra, i algunes de les vídues tenen un patrimoni bastant notable (18). El seu nombre elevat és comú en les societats preindustrials.

Quadre nº 2 PROFESSIONS

PROFESSIONS	Contribuents		Contribució			% sobre total
	Nº	%	Rs.	Ads.	%	
jornaler	9	8,41	335	17	4,16	
pagès	58	54,2	6173	13	76,61	
pagès-jornaler	2	1,86	121	—	1,5	
pastor	1	0,94	53	6	0,66	

albaiter	1	0,94	138	18	1,72	
boter	2	1,86	229	19	2,85	
fuster	1	0,94	87	13	1,08	
mestre cases	1	0,94	96	14	1,2	
moliner	1	0,94	70	21	0,88	
teixidor lli	1	0,94	75	21	0,94	

eclesiàstic	3	2,8	12	2	0,15	
Dr. medicina	1	0,94	13	16	0,17	
vídua	18	16,82	537	14	6,68	

no consta	8	7,47	113	12	1,4	
Total	107	100	8059	18	100	88,38
Mitjana			75r.	8d.		

Per acabar d'esbrinar la qualificació del poblament farem una breu anàlisi de les quantitats globals aportades a l'impost. En primer lloc, observem que quasi les dues tercers parts dels contribuents cotitzen en quantitats inferiors als 100 rals (19); i d'aquests, almenys un 33% podrien considerar-se com a simples assalariats car el seu pagament no arriba als 50 rals —recordem que la variant del *personal* era, en molts casos, de 45 rals—. A l'esmentat conjunt es pot sumar un 20% que no excedeix els 150 rals (20). Per tant, sobresurt una

(18) Com és el cas de *Teresa Gallart* i *Coloma Vidal* amb nombrosos jornals (30,75 i 19,5 respectivament) i d'elevat rendiment. Vegeu Apèndix II-A.

(19) Dos eclesiàstics i la Rectoria sols posseeixen propietats rústiques i queden exempts de pagament (vegeu infra, notes 42, 58 i 62). Vint-i-set contribuents es situen en qualitats que superen el ral i no arriben a 25; nou ho fan entre 26-50; vint, entre 51-75; i dinou, entre 76-100. Vegeu també Apèndix II-A.

(20) Dotze contribuents entreguen entre 101 i 125 rals; i deu, ho fan entre 126 i 150 rals. Vegeu també Apèndix II-A.

àmplia concentració de veïns, quelcom més de la meitat, amb uns pagaments entre els 50 i 150 rals. En conseqüència, en la comunitat vimbodinenca hi havia un ampli sector intermig compost fonamentalment per pagesos (21). Ens trobem davant d'una societat rural, típica de l'Antic Règim, sense grans desequilibris i relativament acomodada. Malgrat tot, en el vèrtex de la piràmide social destaquen els set majors contribuents, que representen el 6% dels vimbodinenecs i retenen una quarta part de la riquesa.

El principal contribuent era el Comú, amb un pagament de 683 rals. Els sis restants eren tots pagesos, alguns dels quals, al llarg de la seva vida havien format part, en diverses ocasions, de l'ajuntament filipista que, a diferència de les municipalitats tradicionals, ara estava dominat per l'aristocràcia local (22). El primer era *Pau Grenyó*, de 53 anys, amb una aportació de 332 rals, batlle en 1735-37. El segon, *Isidre Roig*, de 75 anys, amb 304 rals, primer alcalde filipista en 1713-15, i també en 1722-26 i 1728-30. *Francesc Potau*, de 33 anys, el tercer, contribuïa amb 224 rals. El

Quadre nº 3a RELACIÓ ESTADÍSTICA

Contribució en rals	Contribuents		Contribució			% sobre total
	Nº	%	Rs.	Ads.	%	
- 0	3	2,76	-	-	-	
1 - 50	36	33,02	572	1	6,54	
51 - 100	39	35,77	2905	13	33,23	
101 - 150	22	20,17	2718	17	31,1	
151 - 200	2	1,84	350	7	4	
201 - 225	4	3,68	875	15	10,02	
301 - 350	2	1,84	637	13	7,3	
- 683	1	0,92	683	-	7,81	
Total	109	100	8742	18	100	95,88

(21) Aquest ampli sector intermig serà el que iniciarà la represa catalana, amb la transformació i intensificació dels conreus, i amb els seus capitals participarà en la posterior industrialització de Barcelona i de diverses zones de Catalunya. Vegeu P. VILAR, *Op. Cit.*, III i IV; i J. NADAL - E. GIRALT, *Barcelona en 1717-1718. Un modelo de sociedad preindustrial a "Homenaje a D. Ramon Carande"*, Madrid, 1973, p. 29. Dita característica també es repeteix en les poblacions de la Conca de Barberà fins ara estudiades: Vilaverd i Montblanc.

(22) J. MERCADER, *Felip V... Op. Cit.*, pp. 359 i 427-429; P. MOLAS, *Societat i poder polític a Mataró. 1718-1808*, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 1973, pp. 73-74 i 79-80; J. M.ª RECASENS, *El Corregimiento de Tarragona en el último cuarto del siglo XVIII*, Real Sociedad Arqueológica Tarraconense, Tarragona, 1963, p. 123.

quart, *Joan Pàmies*, de 58 anys, l'actual batlle, que cotitzava 219 rals, i que àdhuc va exercir com a primera autoritat municipal en 1733-35, 1741-42, 1747-48, 1751-52 i en 1755-56 (23). Per últim, els dos restants, eren igualment pagesos, *Josep Moragues* de 83 anys —el contribuent directe d'edat més avançada—, i *Isidre Debat*, de 53 anys, que abonaven a l'impost 218 i 214 rals respectivament. En resum, un escàs percentatge de veïns posseïen el 25% de la riquesa, i alhora, alguns d'ells controlaven el poder polític.

Finalment hem d'examinar la contribució que feien al cadastre de Vimbodí els residents en d'altres localitats, és a dir, els forasters. En conjunt ascendien a trenta-tres individus amb una tributació de 376 rals, quantitat que equival al 4,12% de la recaptació total. Les tres quartes parts eren propietaris d'alguna parcel·la de terra, generalment de minses dimensions, i d'una baixa tributació, car dominava la part improductiva. Dos forasters, a més de terres, també tenien una casa. I la resta, el 20%, percebien diverses rendes (24). La majoria d'aquests individus residien en els pobles de la rodalia: Vallclara, Tarrés, Poblet, l'Espluga de Francolí, Vinaixa, el Vilosell, etc.

Quadre 3b. RELACIÓ ESTADÍSTICA.
FORASTERS.

Contribució en rals	Nº de contribuents			% sobre total
		Rs.	Ads.	
1 – 25	30	228	6	
26 – 50	3	148	4	
Total	33	376	10	4,12

Si la variant del *personal* gravava les persones físiques, la part del *real*, a més dels béns immobles —terres i cases—, també afectava en un 10% del seu valor les rendes i emoluments del Comú (25).

(23) Vegeu la relació de batlles de Vimbodí a A. BERGADA, *Op. Cit.*, pp. 35-39; i també Apèndix II-A.

(24) Els contribuents a l'impost no residents a Vimbodí, cotitzaven per propietats rústiques 292r. 9d. (el 77,68%), per les finques urbanes 8r. (el 2,12%) i per les rendes 76r. 1d. (el 20,2%). Vegeu Apèndix II-B.

(25) Segons el Decret sobre l'Establiment del Reial Cadastre, promulgat per l'Intendent José Patiño, el 15 d'octubre de 1716. També es pot consultar, entre d'altres, J. NADAL, *Una font...* *Op. Cit.*, p. 214; i A. MATILLA, *Op. Cit.* p.31.

El nombre de rendes controlades pel cadastre era de divuit. Únicament cinc veïns de Vimbodí rebien cinc "pensions anuals" en concepte de censals. Les tretze restants estaven en propietat de forasters, amb una certa importància per part dels Comuns de la rodalia. La majoria de les pensions eren inferiors als 10 rals anuals. El seu pes econòmic no aconseguia el 2% de l'aportació general al cadastre.

Quadre nº 4 RENDES

Contribució en rals	Nº	Contribució			% sobre total
		Rs.	Ads.	%	
1 - 5	6	18	1	10,87	
5 - 10	7	45	12	27,39	
10 - 15	1	12	12	7,52	
15 - 20	2	36	—	21,69	
— 27	2	54	—	32,53	
Total	18	166	1	100	1,83
Mitjana		9r.	6d.		

Els emoluments que percebia el Comú de Vimbodí per diversos drets eren igualment insignificants —82 rals que no arribaven a l'1% de la recaptació total—. Ara bé, el Comú, per un Dret de Concòrdia firmat amb el monestir de Poblet (26) pagava a Hisenda 500 rals, és a dir, el 5,48% de l'impost.

Quadre nº 5 COMÚ (Emoluments i Dret de Concòrdia).

Ajuntament	Nº	Rals	% sobre total
Emoluments	1	82	0,9
Concòrdia	1	500	5,48
Total	2	582	6,38

(26) Dita Concòrdia fou feta el 22 de maig de 1639, i legalitzada el gener de 1740. Delimitava el terme de Vimbodí; per la fitació i divisió dels termes, el Comú de Vimbodí hauria de pagar una determinada quantitat. Els jurats o regidors que signaren aquest dret en el 1740 foren els mateixos que ho feren en el cadastre de 1731: *Ramon Forès, Mateu Breda i Joan Queralt*. Vegeu les referències i la transcripció íntegra a A. BERGADÀ, *Op. Cit.*, pp. 33, 58 i 240-250.

EL VALOR IMMOBLE

Més amunt ja hem esmentat que la variant *real* del cadastre gravava en un 10% tots els béns immobles. Aquest percentatge es calculava tenint en compte, per quinquenis, els rendiments dels lloguers *efectius* —cases arrendades a altres persones— o mitjançant els lloguers *consumits* —cases habitades pel mateix propietari—; en aquest últim cas també s'avaluava el 10% de l'arrendament fictici (27). El cadastre no fa dita distinció, però suposem que tothom seria propietari de la seva vivenda, car no trobem cap veí amb més d'un habitatge. A diferència del que succeeix en d'altres localitats, el document tampoc indica la seva qualitat o categoria, ni l'estructura interna. Tan sols apareixen consignades com a "cases".

Segons els primers Censos del segle XVIII, sabem que, pels voltants dels anys 1716-19, Vimbodí tenia 80 cases; i que més tard, seguint el cadastre, en el 1739, se'n comptabilitzen cent-tres, vuit de les quals estan inhabitades o derruïdes i no cotitzen. Llavors, el nom-

Quadre nº 6 BÉNS IMMOBLES (Cases)

Contribució en rals	Cases		Contribució			% sobre total
	Nº	%	Rs.	Ads.	%	
1 - 2	1	1,05	1	12	0,36	
2 - 3	13	13,68	31	18	7,7	
3 - 4	38	40,02	124	—	30,06	
4 - 5	14	14,74	59	18	14,48	
5 - 6	14	14,74	71	12	17,33	
6 - 7	4	4,22	25	—	6,06	
0 - 7	3	3,15	21	—	5,1	
8 - 9	3	3,15	24	12	5,95	
9 - 10	3	3,15	27	12	6,66	
12	1	1,05	12	—	2,9	
14	1	1,05	14	—	3,4	
Total	95(*)	100	412	12	100	4,52
Mitjana			4r.	8d.		

(*) Més 8 cases inhabitades i derruïdes que no cotitzen.

(27) J. M.ª RECASSENS, *La propiedad urbana de Tarragona en 1736* a "Revista Técnica de la Propiedad Urbana", Tarragona, 1964, p. 57; i J. NADALE GIRALT, *Op. Cit.*, p. 23.

bre real de finques urbanes s'eleva a 95, amb un pagament del 4,52% del conjunt del cadastre.

Gairebé les tres quartes parts dels immobles —el 69%— tenen unes taxacions que no excedeixen els 5 rals, amb un predomini de les que aporten entre 3 i 4 rals (28). Totes les restants, llevat de dues, no superen els 10 rals. En conclusió, la majoria de les vivendes serien d'escassa categoria, segurament sense cap mena de luxe ni grans dependències (29).

Els propietaris dels habitatges de més alta imposició, generalment s'emplacen entre els principals contribuents o els vinculats a l'Ajuntament borbònic: *Joan Pàmies*, *Francesc Potau*, *Isidre Roig*, *Pau Grenyó*, *Pau Bangué* i *Josep Pàmies*; aquest últim, amb la casa d'un pagament més elevat, 14 rals, potser seria familiar —germà— de la primera autoritat local.

Ja hem esmentat que no hi ha cap propietari a qui se li assigni més d'una residència, però ens manca assenyalar que catorze veïns no en posseeixen cap. Aquests contribuents sense finques urbanes, i que probablement viurien a lloguer, només abonen al cadastre pel concepte de propietats rústiques. Són cinc jornalers; els tres eclesiàstics que podrien habitar en la Rectoria; dos pagesos; dues vídues; el Doctor en medicina (30) i el moliner, que ben segur viuria en l'únic molí existent a la població.

Finalment hem de recordar que tots els propietaris d'immobles són de Vimbodí, excepte dos, un domiciliat al Vilosell i l'altre a Barcelona (31).

(28) Aquestes 38 cases equivalen al 40% del nombre total de les vivendes.

(29) D'acord amb les diverses classificacions, la qualitat de les finques urbanes de Vimbodí, seria semblant a les de Vilaverd, Vilallonga, Maspujols, etc.; però generalment inferiors a les de poblacions de més categoria, com Montblanc, Valls, i no cal dir, Tarragona. Vegeu notes anteriors, i J. Mª RECASENS, *La propiedad urbana... Op. Cit.*, p. 56; i F. OLIVE, *El Valls del segle XVIII i el comerciant d'aiguardents Anton Baldrich i Janer*, Institut d'Estudis Vallencs, Valls, 1981, pp. 72-73. Per una visió en conjunt, vegeu DEPARTAMENTO DE HISTORIA MODERNA en Tarragona, *Datos para un estudio urbano... Op. Cit.*, pp. 1-19.

(30) Probablement el Doctor en medicina. *Miquel Ramon*, inclòs entre els privilegiats, residiria en una altra població, car sols cotitza per una finca rústica.

(31) Són *Simon Plenafeta* i *Bernat Gallart* respectivament. Aquest últim potser seria familiar de la vídua *Teresa Gallart*, i l'ajudaria a administrar les seves possessions. Vegeu *supra*, nota 18; i també, Apèndix II-B.

LA RAMADERIA

La ramaderia era d'escassa vàlua econòmica i supeditada quasi totalment a l'agricultura, característica que també succeïa en d'altres poblacions de la Conca i del Corregiment de Tarragona (32).

Atenent al nombre de caps, per la seva importància sobresurt el bestiar oví, però concentrat en molts pocs propietaris, que alhora són uns dels grans contribuents de la localitat. Els pagesos *Isidre Roig* i *Isidre Debat* posseeixen cadascú un ramat de 100 ovelles; i *Pau Grenyó* en té un de cent "caps de bestiar" (segons el document), que podrien ésser ovelles, cabres, crestats,...

Segueixen en importància els animals de tir, mules i ases (o burros), que sembla que progressivament han anat substituïnt els bous, animals molt més lents. Amb la rompuda que es portarà a terme al llarg del segle XVIII, les mules, animals més ràpids, seran molt més adequades per a les necessitats agrícoles (33). El seu nombre és certament elevat, car la majoria dels pagesos, i àdhuc els menestrals, en posseeixen alguna.

Així mateix cal destacar que sobresurten catorze contribuents, quasi tots pagesos, als quals s'assignen dues mules.

Quadre nº 7 RAMADERIA

Tipus	Propietaris	Caps		Contribució			% sobre total
		Nº	%	Rs.	Ads.	%	
1 mula	24	24	6,42	72	—	22,45	
2 mules	14	28	7,48	84	—	26,2	
1 ase	6	6	1,61	6	—	1,87	
2 ases	2	4	1,07	4	—	1,25	
2 bous	6	12	3,2	18	—	5,62	
Caps bestiar	1	100	26,74	36	16	11,43	
Ovelles	2	200	53,48	100	—	31,18	
Total	55	374	100	320	16	100	3,52

(32) Com per exemple a Montblanc, Vilaverd, Vilallonga, Maspujols, Riudoms, ... Sobre aquesta última localitat, vegeu C. MARTINEZ SHAM, *La economía de Riudoms en la primera mitad del siglo XVIII*. Comunicació presentada al "1.er Col·loqui d'Història Agrària", setembre 1978, inèdita, pp. 6 i 12.

(33) Aquesta substitució serà molt corrent en la Catalunya del segle XVIII. Vegeu C. MARTINEZ SHAM, *Op. Cit.*, p. 6; i E. SERRA, *Consideracions entorn de la producció i la productivitat agràries de la Catalunya del segle XVII* a "Estudis d'Història Agrària. I". Barcelona, 1978, p. 131.

En conjunt, el valor fiscal de la ramaderia ascendeix a 320 rals, que en el total de cadastre únicament significa el 3,52% de la recaptació.

ACTIVITATS INDUSTRIALS

Més amunt ja hem indicat que els menestrals a causa del seu escàs nombre no garantirien les necessitats bàsiques de la comunitat (34). Aquest fet es repeteix igualment a l'hora d'analitzar els establiments industrials, car en el Vimbodí de 1739 tan sols hi havia un molí de farina que cotitzava 20 rals (35) i tranta-quatre ruses o "cases de mel" (segons el cadastre), en propietat de quatre pagesos (36). Com a curiositat el document també ens informa que dos pagesos en tenien cinc més. D'aquests, però, ni s'extreia cap mena de benefici, i per tant no cottizaven (eren "perdudas") (37).

En el conjunt de l'economia de Vimbodí, les activitats industrials eren les de menor entitat econòmica, puix que el seu percentatge sobre el total de l'impost borbònic només equivalia al 0,4%.

AGRICULTURA

En les planes anteriors ja hem observat que l'agricultura era l'activitat fonamental dels vimbodinencs en el 1739. Ara ens detindrem a fer una anàlisi de l'estructuració agrícola. En primer lloc s'ha de dir que els conreus dominants són la trilogia mediterrània: terra de secà —destinada probablement als cereals—, vinya i oliveres (38). A més, també s'hi troben petites parcel·les de regadiu, situades amb tota seguretat als voltants del Francolí, dels rierols o de les sèquies.

Malgrat tot, els conreus, és a dir, la zona productiva, ocupen una mínima part del terme, car la part productiva s'estén pel 80% de la contrada, amb una gran importància del bosc i la garriga.

Secà

L'aspecte del terme municipal de Vimbodí en el segon quart de

(34) Vegeu supra, nota 14.

(35) En mans del moliner *Josep Conillera*.

(36) Els quatre obtenien uns nivells contributius bastant elevats —vegeu Apèndix II-A—. Eren *Joan Hernández*, amb 12 ruses; *Gabriel Vila*, amb 10; i *Josep Breda* i *Miquel Bellvé*, amb 6 cadascú.

(37) *Pere Labrador* en tenia 3, i *Miquel Rius* els dos restants.

(38) Els tres conreus eren els típics mediterranis. P. VILAR, *Op. Cit.*, III, pp. 321-322.

la divuitena centúria era el d'una zona cerealícola. Més de les tres quartes parts de l'extensió conreada —exactament el 83,7%— estaven dedicades al secà o cereals. Ben segur que la població seria autosuficient en blat, i possiblement podria exportar-ne a altres poblacions del litoral català, on en aquesta època ja es començava a tendir cap al monocultiu vitícola ⁽³⁹⁾ que serà un dels tres més característics del segle XVIII català ⁽⁴⁰⁾.

Per la contribució al cadastre, la terra de secà es subdividix en tres qualitats que sumen 422,5 jornals ⁽⁴¹⁾, dels quals 15,5 estan en possessió d'eclesiàstics que havien adquirit aquestes finques abans de 1716 i —segons el cadastre— quedaven exempts de pagament ⁽⁴²⁾. Per tant, els jornals sotmesos a cotització eren 407 amb un abonament global al fisc de 2.798,5 rals d'ardits —és a dir, el 79,5% de l'agricultura— ⁽⁴³⁾.

La primera qualitat compta amb diverses extensions d'alguna importància, però generalment la majoria de les parcel·les no excedeixen els dos jornals. La segona és més extensa en nombre de jornals i de finques, però la seva tributació és menor, puix que el mòdul

(39) Com era el cas de Riudoms en el 1737 (amb un 57,5% de vinya), de Vilallonga en el 1726 (amb un 47%), de Maspujols en el 1732 (amb un 41,7%), de Mataró en el 1716 (amb un 60%), d'Arenys de Mar en 1733 (amb un 62%), de Vilanova en 1717 (amb un 80%),... Vegeu C. MARTINEZ SHAW, *Op. Cit.*, p. 5; LL NAVARRO, *Un "llibre... Op. Cit.*, p. 10; Id., *Maspujols... Op. Cit.*, pp. 199-202 i 207; S. LLORET, *De Geografia Agrària de la comarca del Maresme (Barcelona) (1.º)* a "Estudios Geográficos" N.º 58, Barcelona, 1955, p. 43; i A. VIRELLA, *De quan Vilanova i la Geltrú era un empori del vi* a "Miscel·lània Penedesca", Vilafranca, 1978, p. 211. Per a obtenir una visió de conjunt del Corregiment de Tarragona, vegeu DEPARTAMENTO DE HISTORIA MODERNA en Tarragona, *Aproximación a un estudio de la agricultura... Op. Cit.*

(40) E. GIRALT, *Evolució de l'Agricultura al Penedès. Del Cadastre de 1717 a l'època actual* a "1.ª Assembla Intercomarcal del Penedès i Conca d'Odena", Martorell-Igualada, 1950 (1952), pp. 168-170; i P. VILAR, *Op. Cit.*, III, pp. 185-243.

(41) Segons les Normes de Patiño, al Corregiment de Lleida corresponia un jornal de "60 canas o 120 pasos de largo y 30 canas, o 60 pasos de ancho". Vegeu el Decret sobre l'Establiment del Reial Cadastre a J. SOBREQUÉS, *L'onze de setembre i Catalunya*, Ed. Undarius, Barcelona, 1976, p. 120.

(42) Aquest cadastre que estudiem encara eximeix els propietaris eclesiàstics que posseïen finques rústiques d'abans del 1716. L'esmentada exempció era il·legal, o potser era deguda a una prerrogativa que desconeixem en aquests moments; ja que des de la Reforma de l'Intendent Sartine de 1735 "s'obligava a incloure en el cobrament del Cadastre Real totes les finques adquirides per eclesiàstics des de la creació de l'impost". J. NADAL FARRERAS, *Una font... Op. Cit.*, p. 217. Els jornals exempts eren 4 de primera qualitat, 10,5 de segona i 1 de tercera, que haurien de tributar en conjunt 102r. 3d. Vegeu Apèndix I, quadres I, II i III, i notes 19, 58 i 62.

(43) De primera qualitat n'hi havien 141, amb una càrrega de 1.269 rals; de segona 137,5, amb un pagament de 997r. 15d.; i de tercera 92,5 amb 531r. 21d. Vegeu Apèndix I, quadres I, II i III.

impositiu era inferior (44). La tercera és la menys considerable, si bé el nombre de predis és molt semblant al de la primera. En ambdós casos dominen les superfícies que no superen els dos jornals. En conseqüència, en el secà preval el minifundi i la mitjana global no aconsegueix el jornal i mig (45).

Del conjunt de la terra dedicada a la sembra de secà, trenta parcel·les, que equivalen a 41 jornals, estaven en propietat d'individus no residents a Vimbodí (46).

Vinya

La vinya amb trenta heretats que sumen 34 jornals és el tercer conreu en importància, car es situa per sota de les oliveres, que disposen de 39 jornals; però degut a un major pagament per jornal obté en conjunt una tributació més elevada que els oliverars (47). Aquesta és de 255 rals, que signifiquen el 7,25% de la recaptació agrícola.

El vinyar és d'una única qualitat i correspon a la classe 14, que segons el cadastre abonaria 7,5 rals per jornal. Totes les extensions de ceps, llevat de dues —una de dos jornals i l'altra de tres— creixen en heretats no superiors al jornal i mig. Pel seu elevat nombre destaquen les que tenen un jornal (48).

En comparació amb les comarques del litoral, la superfície de la vinya a Vimbodí en el 1739 és molt reduïda. En el transcurs del segle el seu percentatge augmentarà, en detriment de les zones improductives, per a sostenir l'elevat creixement de població, ja que quadriplica el seu nombre d'habitants (49). Però, atenent als condicionaments físics, creiem que els cereals sempre tindran un pes important, que, a la llarga, serà paral·lel al de la vinya (50).

(44) Per la contribució al cadastre es computaven les terres a partir de tres qualitats i trenta-dues classes. Es tenia en compte la seva altitud, fertilitat, situació, conreus que hi podien créixer,... En la sembra de secà, la primera qualitat és de classe tretze, i la segona i la tercera, de classe setze. A la primera li tocava pagar 9 rals per jornal, i a les altres dues 5r. 18d. Vegeu el Decret a J. SOBREQUES, *Op. Cit.*, pp. 117-122.

(45) Vegeu Apèndix I, quadres I, II i III.

(46) D'aquests 41 jornals, 7,5 eren de primera, repartits entre cinc finques; 18 de segona, distribuïts entre dotze predis; i la resta, 15,5, de tercera, entre tretze heretats.

(47) Vegeu Apèndix I, quadres IV, V i VI.

(48) Vegeu Apèndix I, quadre IV.

(49) Vegeu *supra*, nota 5.

(50) Per exemple, a inicis del segle XX, els cereals equivalien al 44% de l'espai conreat i la vinya al 42%. J. IGLESIES, *Situació i estadística dels espais cultivats de la Conca de Barberà en la primera meitat del segle XX* a "Cuadernos de Historia Económica de Cataluña", Barcelona, 1972, pp. 154-156.

Oliveres

Els oliverars constitueixen el segon conreu del terme (51), amb 5 jornals més que la vinya, però amb una imposició menor per unitat agrària, 5,75 rals; i per tant, amb una tributació global més baixa: 224,25 rals. La primera qualitat és inexistent i la segona i la tercera pertanyen a la classe 16. En ambdues categories les superfícies dedicades a aquest arbre són molt reduïdes. De tercera qualitat únicament hi ha quatre parcel·les, dues de mig i dues d'un jornal (52). En canvi, de segona el nombre és superior, destacant les que en tenen un; però cap peça excedeix el jornal i mig (53).

Cal esmentar que dos predis d'un jornal estan en possessió de dos forasters: *Simon Plenafeta* del Vilosell i *Josep Carré* de Poblet (54).

Igual que en d'altres pobles de la Conca (55) suposem que els olivers no formarien un conreu en si, sinó que estarien dispersos o contornejarien les parades (56), dedicades fonamentalment a la sembra de secà, o a l'alternança d'aquesta amb la vinya. Segurament, la producció d'olives i d'oli, a causa de l'escàs percentatge de terra que ocupen i al baix rendiment obtingut en l'època (57), seria insuficient per a satisfer les necessitats de la comunitat vimbodinenca.

Regadiu

L'extensió de les terres regades sempre ve condicionada per l'abundància d'aigües; per això, en grans zones de la Conca de Barberà predomina el secà. No obstant, al llarg dels rius Francolí i Anguera sempre es troben petits horts que proporcionaran diferents tipus de verdures per al consum familiar.

Tot el regadiu és de primera qualitat i de classe II, li toca pagar 12 rals per jornal. Ara bé, degut a les minses extensions, el cadastre

(51) En aquest cas, Vimbodí, no s'aparta del que és corrent a Catalunya, ja que les oliveres, en aquesta època, són el conreu secundari més important del Principat. E. GIRALT, *Op. Cit.*, p. 171.

(52) Vegeu Apèndix I, quadre VI.

(53) Vegeu Apèndix I, quadre V.

(54) Ambdós són de segona qualitat.

(55) Com Montblanc o Vilaverd. Vegeu els nostres treballs: *La Vila de Montblanc... Op. Cit.*, II, pp. 374-376; i *L'agricultura... Op. Cit.*, p. 284.

(56) P. VILAR, *Op. Cit.*, III, p. 327; i J. IGLESIES, *Situació i estadística... Op. Cit.*, p. 156.

(57) Amb una collita bianual, conseqüència d'un mal conreu i sobretot degut a la utilització d'un equivocat sistema de poda. E. GIRALT, *Tècniques, rendiments i mutacions agrícoles en una finca penedesenca del segle XVIII a "Institut d'Estudis Penedesencs. Constitució"*, Vilafranca, 1977, p. 25.

no el comptabilitza mitjançant la mesura agrària del jornal, sinó que utilitza la pórca, equivalent a una dotzena part de jornal.

El regadiu ocupa 7,95 jornals, distribuïts entre seixanta-quatre horts. Cap d'ells supera el mig jornal o les sis pórques; i gairebé les tres quartes parts tenen una superfície que no sobrepassa la pórca (58). El seu percentatge en el conjunt del terme és insignificant, el 0'32%, però els seus productes rendirien per un pagament de 89'5 rals (59).

De tots els jornals d'horta, 8,41 eren propietat dels vimbodincs; i la resta —0,54 jornals repartits en tres horts— estaven en possessió de tres terratinents foranis: *Joan Gili* de Tarrés, *Simon Plenafeta* del Vilosell i *Joan Dalmau* que vivia a Poblet i exercia de pastor (60).

Erm, Bosc, Garriga i improductiu

Més amunt ja hem indicat que la part improductiva s'estén pel 80% del terme, però la seva tributació és molt minsa, només equival al 4,23% de l'aportat per l'agro de Vimbodí.

El cadastre divideix la zona no conreada en diferents apartats: bosc-garriga, garriga, bosc, erm, erm-garriga, erm-bosc-garriga, garriga-roquissers (61), erm-bosc-garriga-roquissers-barrancs, roquissers i roquissers-barrancs. Per a una major operativitat, i degut al fet que les diferències no són massa notòries, farem una anàlisi bastant conjunta d'aquestes parts.

De tota manera, però, cal fer notar que el bosc-garriga ocupa exactament la meitat del terme municipal, amb 1.254 jornals. D'aquests, 54 estan en mans dels eclesiàstics i no subjectes a pagament (62). Compta amb algunes extensions remarcables, com per exemple amb una peça de 300 jornals. Malgrat la seva importància, la tributació és reduïda, de classe 30 —com la resta, llevat dels roquissers i roquissers-barrancs que són de la 31—, cotitza únicament dos diners per jornal. El seu percentatge no arriba al 3% del preu pagat per l'agricultura.

(58) Dos d'aquests horts resten exempts de pagar: un d'una pórca i l'altre de 5. Ambdós sumen mig jornal, i haurien d'abonar 6 rals. Vegeu Apèndix I, quadre VII; i notes 19, 42 i 62.

(59) Vegeu Apèndix I, quadre VII.

(60) Vegeu Apèndix II-B.

(61) En el cadastre apareix sota la denominació de *roques*.

(62) Els esmentats 54 jornals haurien de contribuir amb 4r. 8d. Vegeu supra, notes 19, 42 i 58.

Referent als altres apartats en què el cadastre divideix la zona improductiva, s'ha d'assenyalar que si bé moltes de les extensions aconseguixen superfícies majors que les de la zona conreada, generalment no excedeixen els 10 jornals. En conjunt sobresurten els 107 jornals d'erm i els 112,5 de roquissers-barrancs, repartits entre diverses finques; i els 400 d'erm-bosc-garriga-roquissers-barrancs (el document no fa cap diferenciació) en un sol predi, en mans del Comú de Vimbodí (63). Dita propietat té una extensió semblant a tota la terra de secà, però si aquella aportava el 79,6% de la tributació agrícola, aquesta tan sols ho fa amb 32 rals, que equivalen al 0'91%.

Lògicament, els forasters també regentaven diverses heretats no productives. En total dominaven 179 jornals, distribuïts entre vint-i-nou parcel·les, dels quals sobresurten els 101 jornals de bosc-garriga (64).

En resum, les extensions no conreades són molt importants, justificades per l'orografia del terme, però amb el 80% del territori, el seu valor econòmic és menor que el de les oliveres que tan sols ocupen l'1,6%.

En els anys posteriors al 1739, aquestes grans superfícies, al posar-se en part en producció, permetran alimentar el creixent nombre d'immigrants que rebrà Vimbodí al llarg de la centúria. Per tant, per necessitats econòmiques, la rompuda, o sia, el convertir boscos i pastures en zones productives, s'haurà de portar a terme en un futur no massa llunyà.

(63) Vegeu Apèndix I, quadres VIII i IX.

(64) A més, també posseïen 10 jornals de garriga, 15 de bosc, 25 d'erm i 28 de roquissers i barrancs.

Quadre nº 8 AGRICULTURA

	Classe	Nº finques	Jornals		Contribució		% sobre total	
			Nº	%	Rs.	Ads.		%
S. Secà	13/16	311	422,5	17,05	2798	12	79,6	
Vinya	14	30	34	1,37	255	—	7,52	
Oliveres	16	42	39	1,58	224	6	6,38	
Regadiu	11	64	7,95	0,32	89	12	2,54	
Suma conreat	—	447	503,45	20,32	3367	6	95,77	
Bosc-Garriga	30	172	1254	50,62	95	19	2,7	
Garriga	30	17	34	1,38	2	20	0,08	
Bosc	30	2	15	0,6	1	6	0,03	
Erm	30	36	107	4,32	8	17	0,24	
Erm-Garriga	30	2	10	0,4	—	20	0,02	
Erm-Bosc-Garriga	30	2	17	0,68	1	10	0,04	
Garriga-Roquissers	30	1	5	0,2	—	10	0,01	
Erm-Bosc-Roquissers								
Garriga-Barrancs	30	1	400	16,17	32	—	0,91	
Roquissers	31	4	19	0,77	—	19	0,02	
Roquissers-Barrancs	31	19	112,5	4,55	4	18	0,13	
Suma no conreat	—	256	1973,5	79,68	148	17	4,23	
Total	—	703	2476,95	100	3515	23	100	38,55
Mitjana			3,53		5r.	1d.		

En aquest quadre s'han inclòs els jornals dels eclesiàstics que resten exempts de pagament.

En conclusió, el terme municipal de Vimbodí es mostra bastant subdividit i repartit. Tots els contribuents de la localitat —a excepció dels vuit individus dels que desconeixem la professió i una vídua— són propietaris d'alguna peça de terreny. Generalment, els pagesos junt amb alguna vídua, són els que controlen les heretats de superfícies més remarcables i de major tributació.

A grans trets, completen l'apartat agrari els menestrals i els jornalers. Els primers dominen un nombre més elevat de parcel·les i de major extensió que els jornalers (65). Aquests, en molts casos, sols compten amb finques molt reduïdes i de baix rendiment.

El tipus més corrent de propietat és el minifundi. És molt més notori en la part conreada, sobretot en el regadiu i les oliveres; però en la resta dels cultius —secà i vinya— també és important. En la zona improductiva, encara que hi trobem algunes superfícies notables, les petites fraccions aconseguixen igualment un percentatge destacable.

En conseqüència, de la mateixa manera que a Vilaverd, Montroig i altres localitats (66), es repeteix una constant: una acumulació de petites finques fins al jornal, segueix una etapa descendent fins als 3 i 4 jornals i, finalment, a partir dels 6, sobretot en la part improductiva, s'observa una tendència tangencial entre el nombre de propietaris o emfitectes (67) i la superfície de les parcel·les.

CONCLUSIONS

La documentació del Reial Cadastre és molt valuosa per a conèixer l'estructura econòmica d'una localitat catalana en un moment determinat. Els resultats obtinguts, potser, s'haurien de comprovar amb altres dades, ja que es tracta d'una documentació fiscal, i com a tal, pot tenir possibles errors, defectes o ocultacions (68); però global-

(65) Vegeu Apèndix II-A.

(66) J. M.ª PORTA, *L'agricultura... Op. Cit.*, p. 289; i LL. NAVARRO, *Base catastral para los tipos de cultivos y propiedad, Montroig, 1755*. Comunicació presentada al "Ier. Col·loqui d'Història Agrària", setembre, 1978, inèdita, p. 4.

(67) El document no indica si el contribuent al cadastre era el propietari efectiu o l'emfitecta, però suposem que seria aquest últim. P. VILAR, *Op. Cit.*, III, p. 649; i E. GIRALT, *Tècniques, rendiments...*, *Op. Cit.*, p. 27.

(68) Sobre el grau de fiabilitat de la documentació cadastral, vegeu LL. NAVARRO, *Análisis comparativo entre un capbreu y un catastro: Vilagrassa (Tarragona), 1685-1717 a "Universitas Tarraconensis" IV*, Facultat de Filosofia i Lletres, Divisió Geografia i Història, Tarragona, 1981-1982, pp. 177-192; i J. PEREZ GARCIA, *Fuentes de control de los catastros fiscales: las escrituras de protocolos a "Actas de las I Jornadas de Metodología aplicada a las Ciencias Sociales"*, III, Santiago de Compostela, 1980, pp. 203-212.

ment creiem que és una font vàlida que permet aproximar-nos bastant a la realitat de qualsevol població del Principat en la divuitena centúria.

L'estudi d'aquest cadastre ens ha permès detallar i conèixer la configuració i la riquesa de Vimbodí en l'any 1739. En comparació amb els inicis de segle, la població de Vimbodí en el segon quart de la centúria ja havia augmentat, tenia 107 contribuents o caps de família, que representarien uns 320-350 habitants. El creixement no s'aturaria, car en el Cens del Comte Floridablanca el poblament ascendiria a 1.227 ànimes.

Malgrat tot, en el 1739 encara no trobem senyals evidents d'una represa econòmica. La localitat sembla estancada. Quasi les tres quartes parts dels veïns projectaven la seva ocupació cap el sector primari, amb una manca molt important d'activitats de transformació i de serveis. La indústria seria del tot deficitària i estava reduïda a la mínima expressió.

L'agricultura constituïa la font més important de riquesa dels vimbodinencs, els quals es dedicaven preferentment al conreu de la terra de secà. La vinya encara era minsa, i els olivers serien insuficients. Ara bé, el terme oferia possibilitats per al desenvolupament agrícola, puix que les tres quartes parts restaven improductives; en un futur pròxim bona part d'aquests terrenys es podrien arrabassar i, per tant, donar rendiments que permetrien alimentar i sostenir el nombre creixent d'immigrants.

Les parcel·les agrícoles estaven ben distribuïdes, quasi tothom era propietari —o emfiteuta— d'alguna peça de terra. La propietat restava molt fragmentada, i en conseqüència, dispersa. El minifundi dominava. En avançar el segle, aquesta societat acomodada i propietària de les seves pròpies parcel·les evolucionaria. En el 1787 s'hauria invertit la relació, ja que el nombre de jornalers augmentaria desproporcionadament —signe evident d'una gran immigració— en detriment dels pagesos propietaris (69).

La ramaderia estava supeditada a les necessitats agrícoles, però ja es denoten signes de modernització, com és la substitució progressiva dels animals lents —els bous— pels lleugers.

(69) En el 1787 el nombre de jornalers era de 330, i el de pagesos havia descendit a 82. J. IGLÉSIES, *El Cens del Comte... Op. Cit.*, I, p. 138.

Quadre nº 9 RESUM

Concepte	Contribució		
	Rs.	Ads.	%
Personal	4085	—	44,8
Terres	3515	23	38,55
Cases	412	12	4,52
Ramaderia	320	16	3,52
Industria	37	—	0,4
Rendes	166	1	1,83
Emoluments	82	—	0,9
Concòrdia	500	—	5,48
Total	9119	4	100
Veïns	8742	18	95,88
Forasters	376	10	4,12
Total	9119	4	100

Vimbodí en el 1739 sembla que ja havia superat les greus conseqüències ocasionades per la Guerra de Successió, però la carga tributària d'11.522 rals assignada per la Hisenda, no es va aconseguir (70). Ja hem dit que la comunitat sembla estancada i encara no s'observen uns signes immediats de progrés i de represa econòmica. El vertader despertar, com en d'altres poblacions de la Conca, probablement no s'iniciaria amb empenta fins a partir de mig segle (71).

(70) Les dificultats per a aconseguir les quantitats fixades van ser vonstants, sobretot fins al 1726. Vegeu supra, nota 3.

(71) Sobre aquest tema, vegeu la nostra tesi de llicenciatura, *La vila de Montblanc...* Op. Cit., II, pp. 372-373 i 387-388; i *Aproximació a les activitats...* Op. Cit., pp. 24-25.

APÈNDIX I

Quadre nº 1

SECÀ. 1ª Qualitat. Classe 13			
Mides finques	Nº finques	Total Jornals	TOTAL Rs. Ads.
1/2	9	4,5	40 12
1	42	42	378 —
1 1/2	4	6	54 —
2	16	32	288 —
2 1/2	1	2,5	22 12
3	5	15	135 —
4	4	16	144 —
5	1	5	45 —
6	1	6	54 —
12	1	12	108 —
Total	84	141(*)	1269 —
Mitjana	1,67		9r.

(*) Més 4 jornals del clero que no contribueixen.

Quadre nº II

SECÀ. 2ª Qualitat. Classe 16			
Mides finques	Nº finques	Total Jornals	TOTAL Rs. Ads.
1/2	24	12	69 —
1	70	70	402 12
1 1/2	6	9	51 18
2	29	58	333 12
2 1/2	1	2,5	14 9
3	4	12	69 —
4	1	4	23 —
6	1	6	34 12
Total	136	173,5(*)	997 15
Mitjana	1,27		5r. 18d.

(*) Més 10,5 jornals del clero que no contribueixen.

Quadre nº III

SECA. 3ª Qualitat. Classe 16				
Mides finques	Nº finques	Total Jornals	TOTAL Rs. Ads.	
1/2	15	7,5	43	3
1	49	49	281	18
1 1/2	2	3	17	6
2	13	26	149	12
3	1	3	17	6
4	1	4	23	—
Total	81	92,5(*)	531	21
Mitjana	1,14		5r.	18d.

(*) Més un jornal del clero que no contribueix.

Quadre nº IV

VINYA. Classe 14				
Mides finques	Nº finques	Total Jornals	TOTAL Rs. Ads.	
1/2	3	1,5	11	6
1	20	20	150	—
1 1/2	5	7,5	56	6
2	1	2	15	—
3	1	3	22	12
Total	30	34	255	—
Mitjana	1,13		7r.	12d.

Quadre nº V

OLIVERES. 2ª Qualitat. Classe 16			
Mides finques	Nº finques	Total Jornals	TOTAL Rs. Ads.
1/2	6	3	17 6
1	30	30	172 12
1 1/2	2	3	17 6
Total	38	36	207 —
Mitjana	0,94		5r. 18d.

Quadre nº VI

OLIVERES. 3ª Qualitat. Classe 16			
Mides finques	Nº finques	Total Jornals	TOTAL Rs. Ads.
1/2	2	1	5 18
1	2	2	11 12
Total	4	3	17 6
Mitjana	0,75		5r. 18d.

Quadre nº VII

REGADIU. 1ª Qualitat. Classe 11			
Porques	Nº Porques	Total Porques	TOTAL Rs. Ads.
1/2	26	13	13 —
1	19	19	19 —
1 1/2	2	3	3 —
2	4	8	8 —
2 1/2	1	2,5	2 12
3	5	15	15 —
5	1	5	5 —
6	4	24	24 —
Total	62	89,5(*)	89 12
Total jornals		7,45(*)	
Mitjana	0,1		12r.

(*) Més 6 porques (0,5 jornals) del elero que no contribueixen.

Quadre nº VIII

ERM, BOSC, GARRIGA I IMPRODUCTIU. Classe 30												
Mides finques	N.º finques								Total finq.	Total jornals	TOTAL	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)			Rs.	Ads.
1/2		2		2					4	2		4
1	11	7		14					32	32	2	13
1 1/2	10								10	15	1	5
2	27	3	1	6					37	74	5	22
2 1/2	4	1							5	12,5	1	—
3	22	2		5					29	87	7	—
3 1/2	2	1							3	10,5	—	20
4	14			4	1				19	76	6	2
4 1/2	2								2	9	—	18
5	10			1		1	1		13	65	5	5
5 1/2	1								1	5,5	—	11
6	14			1	1				16	96	7	18
7	3								3	21	1	16
8	8	1							9	72	5	18
9	10								10	90	7	5
10	10			2					12	120	9	14
10 1/2	1								1	10,5	—	20
12	5					1			6	72	5	18
13	2		1						3	39	3	3
14	1								1	14	1	3
16	2								2	32	2	13
17	1								1	17	1	9
18	1			1					2	36	2	21
20	4								4	80	6	10
300	1								1	300	24	—
400								1	1	400	32	—
Total	166	17	2	36	2	2	1	1	227	1788(*)	143	4
Mitjana										7,87	2d.	

(*) Més 54 jornals del clero que no contribueixen

(1) Bosc-Garriga

(5) Erm-Garriga

(2) Garriga

(6) Erm-Bosc-Garriga

(3) Bosc

(7) Garriga-Roquissers

(4) Erm

(8) Erm-Bosc-Garriga-Roquissers-Barrancs.

Quadre nº IX

IMPRODUCTIU. Classe 31						
Mides finques	N.º finques		Total finques	Total jornals	TOTAL	
	(1)	(2)			Rs.	Ads.
1	1		1	1	—	1
2		4	4	8	—	8
3	1	4	5	15	—	15
4		1	1	4	—	4
5	1	2	3	15	—	15
6		2	2	12	—	12
7		1	1	7	—	7
7 1/2		1	1	7,5	—	8
10	1	1	2	20	—	20
12		1	1	12	—	12
14		1	1	12	—	14
16		1	1	16	—	16
Total	4	19	23	131,5	5	13
Mitjana						Id.

(1) Roquissers

(2) Roquissers-Barrancs.

APÈNDIX II-A

CONTRIBUENTS (CAPS DE FAMÍLIA) DE VIMBODÍ EN EL 1739

N.º	CONTRIBUENT		PROFESSIÓ	EDAT	JORNALS	CONTRIBUCIÓ		% ACUMULAT
						Rs.	Ads.	
1		Comú		-	746-	683	-	7'81
2	Pau	Grenyó	pagès	53	67'75	332	18	11'61
3	Isidre	Roig	pagès	75	24'12	304	19	15'11
4	Francesc	Potau	pagès	33	49'16	224	2	17'67
5	Joan	Pàmies	pagès	58	58'65	219	11	20'18
6	Josep	Moragues	pagès	83	30'7	218	4	22'67
7	Isidre	Debat	pagès	53	34'12	213	22	25'12
8	Joan	Hernández	pagès	78	25'04	186	12	27'25
9	Pau	Bangué	pagès	48	34'58	163	19	29'12
10	Manuel	Ferré	pagès	48	27'54	143	20	30'76
11	Coloma	Vidal	vídua	-	19'5	143	3	32'4
12	Joan	Queixal	pagès	61	25'54	141	19	34'03
13	Joan	Esteve	albaiter	53	24'08	138	18	35'62
14	Mateu	Breda	pagès	68	15'2	136	5	37'17
15	Francesc	Valls	hoter	53	5'	135	2	38'71
16	Gabriel	Vila	pagès	53	28'58	134	7	40'24
17	Josep	Breda	pagès	45	36'5	134	1	41'77
18	Sebastià	Canals	pagès	48	26'08	129	-	43'25
19	Ramon	Saltó	pagès	46	33'54	126	21	44'7
20	Ramon	Jauset	pagès	53	31'-	125	8	46'15
21	Josep	Josa	pagès	63	17'04	125	2	47'58
22	Fèlix	Vallverdú	pagès	59	25'04	117	17	48'92
23	Pau	Alsamora	pagès	33	26'-	116	12	50'25
24	Ramon	Forès	pagès	38	18'5	114	22	51'56
25	Serafina	Roselló	vídua	-	15'04	111	20	52'84
26	Miquel	Rius	pagès	67	12'54	111	14	54'11
27	Joan	Forcades	pagès	55	15'-	111	7	55'38
28	Pau	Fort	pagès	59	14'04	110	14	56'65
29	Josep	Canyelles	pagès	48	24'5	105	1	57'86
30	Francesc	Pàmies Simon	pagès	-	10'-	104	6	59'03
31	Josep	Giné	pagès	63	15'5	101	11	60'22
32	Joan	Casares	pagès	45	7'45	98	8	61'34
33	Josep	Boyo	pagès	49	20'04	96	20	62'44
34	Jeroní	Borullès	mestre cases	53	10'5	96	14	63'54
35	Onofre	Vidal	hoter	53	6'5	94	17	64'62
36	Isidre	Boyo	pagès	41	14'04	94	-	65'69
37	Miquel	Bellvé	pagès	39	9'75	91	3	66'73
38	Francesc	Saltó	pagès	38	37'5	90	4	67'76
39	Teresa	Gallart	vídua	-	30'75	89	12	68'78
40	Joan	Jordi	pagès	53	19'04	89	10	69'8
41	Joan	Pàmies	fuster	55	3'7	87	13	70'8
42	Pere	Soler	pagès-jornal	57	2'-	86	6	71'78
43	Joan	Ribé	pagès	58	14'-	83	6	72'73
44	Jaume	Puig	pagès	41	9'54	82	9	73'67
45	Joan	Queralt	pagès	48	12'16	82	7	74'61
46	Josep	Bangué	pagès	45	19'04	80	-	75'52
47	Joan	Eranquet	pagès	33	10'5	79	2	76'42
48	Joan	Nadal	pagès	55	29'54	77	23	77'31
49	Josep	Pàmies	pagès	55	7'54	77	16	78'19
50	Magí	Rius	pagès	38	7'04	76	3	79'06
51	Baptiste	Cugat	teixidor	47	0'5	75	21	79'92
52	Magí	Capdevila	pagès	23	5'-	72	22	80'75
53	Pere	Labrador	pagès	58	10'75	72	14	81'58
54	Josep	Conillera	moliner	33	0'75	70	21	82'39
55	Ramon	Ruan	pagès	63	8'-	69	22	83'18
56	Joan	Sumalla	pagès	45	2'04	67	-	83'94
57	Francesc	Pàmies lo Blau	pagès	57	8'-	66	18	84'7
58	Isidre	Pàmies	jornaler	55	12'-	63	20	85'43
59	Joan	Forcades	pagès	38	17'5	63	14	86'15
60	Josep	Casares	jornalet	33	2'-	63	-	86'87
61	Dídac	Taixinyé	pagès	56	4'-	60	16	87'57
62	Jaume	Forcades	pagès	62	2'5	58	16	88'25

N.º	CONTRIBUENT		PROFESSIÓ	EDAT	JORNALS	CONTRIBUCIÓ		% ACUMULAT
						Rs.	Ads.	
63	Maria	Rius	vídua	—	13'54	58	15	88'93
64	Francesc	Prats	pagès	—	4'—	58	8	89'62
65	Anton	Fransès	pagès	67	10'—	57	4	90'3
66	Joan	Civadot	pagès	53	9'04	55	12	90'95
67	Francesc	Cot	jornaler	53	10'—	55	—	91'6
68	Josep	Mur	pagès	33	9'—	54	16	92'22
69	Jaume	Mayà	pastor	71	1'—	54	6	92'85
70	Pau	Jordi	pastor	51	1'—	53	6	93'46
71	Baptista	Segarra	no consta	47	—	50	12	94'03
72	Mateu	Forasté	pagès	38	5'—	48	10	94'58
73	Josep	Valls	no consta	68	—	48	—	95'12
74	Salvador	Gallart	jornaler	43	6'08	47	12	95'66
75	Salvador	Mas	jornaler	36	2'—	36	12	96'07
76	Ventura	Holdú	pagès-jornal	51	7'04	34	18	96'46
77	Josep	Josa lo Coix	jornaler	51	1'—	32	12	96'83
78	Francesc	Rius	pagès	—	1'—	32	6	97'19
79	Ramon	Prats	jornaler	35	4'—	31	—	97'54
80	Florentina	Hernández	vídua	—	22'—	22	18	97'8
81	Rosa	Oliva	vídua	—	15'—	15	8	97'98
82	Maria	Josa	vídua	—	2'04	15	—	98'15
83	Miquel	Ramon	Dr. medicina	—	4'08	13	16	98'3
84	Magdalena	Pelliser	vídua	—	12'04	13	8	98'45
85	Marianna	Carré	vídua	—	34'—	12	2	98'58
86	Francesc	Martí	eclesiàstic	—	58'—	12	2	98'71
87	Elisabet	Inglès	vídua	—	18'—	10	16	98'83
88	Maria	Barberà	vídua	—	9'—	9	22	98'94
89	Joan	Pujol	pagès	—	15'—	9	11	99'04
90	Marianna	Josa	vídua	—	4'—	8	12	99'13
91	Paula	Ruau	vídua	—	10'—	6	12	99'2
92	Victòria	Marc	vídua	—	10'04	6	2	99'26
93	Maria	Quintana	vídua	—	12'—	4	12	99'31
94	Maria	Costes	vídua	—	18'—	4	10	99'41
95	Florentina	Marquès	vídua	—	4'04	3	20	99'5
96	Francesc	Mestres	jornaler	—	1'—	3	19	99'54
97	Joan	Codines	pagès	—	3'—	3	18	99'61
98	Pere	Barès	jornaler	—	0'04	3	—	99'66
99	Joan	Daute	no consta	—	—	3	—	99'7
100	Isidre	Duch	no consta	—	—	3	—	99'73
101	Magdalena	Gallart	vídua	—	—	3	—	99'76
102	Josep	Carreras	no consta	—	—	2	12	99'79
103	Marià	Vayxiné	no consta	—	—	2	12	99'81
104	Bartolomeu	Daubre	no consta	—	—	2	—	99'83
105	Pau	Griñó	no consta	—	—	2	—	99'85
106	Jacint	Pàmies	pagès	—	6'—	2	—	99'87
107	Pau	Gavalidà	eclesiàstic	—	10'04	—	—	—
108	Jaume	Martí	eclesiàstic	—	3'41	—	—	—
109		Rectoria	—	—	1'—	—	—	—
	Baltasar	Roca	difunt	—	7'—	11	22	100'—
	Jaume	Roselló	difunt	—	5'54	—	11	—
TOTAL					2.248'86	8.742	18	100'—
MITJANA					20'26	78	18	—
% SOBRE TOTAL					90'8	95'88		

APÈNDIX II-B

CONTRIBUENTS FORASTERS AL CADASTRE DE VIMBODÍ DE 1739

N.º	CONTRIBUENT		PROFESSIÓ	LOCALITAT	JORNALS	CONTRIBUCIÓ		% ACUMULAT
						Rs.	Ads.	
1	Simó	Plenafeta	-	El Vilosell	8'54	66	18	17'73
2	Joan	Gili	-	Tarrés	23'54	54	10	32'18
3	Josep	Cabré	-	Pobla de Cèrvoles	-	27	-	39'35
4	Ramon	Josa	-	Vallclara	8'	17	4	43'9
5	-	Universitat	-	Omellons	-	17	-	48'41
6	Joan	Estradé	-	Vallclara	24'-	13	8	51'2
7	Joan	Dalmau	pastor	Poblet	5'04	12	6	54'45
8	Magí	Roca	-	Vallclara	16'	12	2	57'65
9	Isidre	Marc	-	Vallclara	6'	11	20	60'78
10	Joan	Palau	-	Tarrés	4'-	11	16	63'87
11	Josep	Rull	-	Espluga de Francolí	4'-	11	16	66'96
12	Josep	Carré	-	Poblet	4'-	11	14	70'03
13	-	Universitat	-	Omells de Na Gaia	-	10	-	72'68
14	Bernat	Gallart	-	Barcelona	14'	9	8	75'15
15	Josep	Arbós	-	Tarrés	5'-	8	22	77'51
16	Llorenç	Nadal	-	Vallclara	27'	7	22	79'61
17	Jaume	Josa	-	Vallclara	14'-	6	20	81'42
18	Miquel	Solé	jornaler	Poblet	10'-	6	12	83'14
19	Josep	Trech	-	Poblet	7'	6	6	84'8
20	Joan	Nadal	-	Vallclara	6'5	6	5	86'44
21	Bernat	Gili	-	Cornudella	5'-	6	2	88'08
22	Isidre	Miró	-	Espluga de Francolí	4'	6	-	89'67
23	Rafael	Batista	-	Vallclara	3'-	5	22	91'24
24	Pau	Amorós	-	Tarrés	2'-	5	20	93'08
25	Nicolau	Carré	-	El Vilosell	-	5	-	93'9
26	-	Universitat	-	Belianes	-	5	-	95'81
27	-	Universitat	-	El Vilosell	-	5	-	96'53
28	-	Universitat	-	Vinaixa	-	4	18	97'85
29	Ramon	Gayà	-	Espluga Calba	-	2	7	99'1
30	Joan	Carré	-	Conesa	18'-	1	12	99'7
31	Pau	Alsamora	-	Vallclara	3'-	-	6	99'89
32	Ramon	Mur	-	Espluga de Francolí	1'	-	2	99'99
33	-	Puig	eclesiàstic	Espluga de Francolí	5'5	-	-	-
TOTAL					228'04	376	10	100'-
MITJANA					6'91	11	10	-
% SOBRE TOTAL					9'2	4'12		